

Nederlands Bos Akkoord ondertekend

Op 22 mei jl. vond in Den Haag de officiële ondertekening plaats van het Nederlandse Bos Akkoord (NBA). Nederland is daarmee in Europa het eerste land, waarin overheden en ministeries zich verenigd hebben op een gemeenschappelijk uitgangspunt ten aanzien van het bos. Centrale gedachte in dit akkoord is duurzaam bosbeheer: een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het NBA is ondertekend door 16 organisaties (het Boschap, de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, Staatsbosbeheer, de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, de federatie Particulier Land Bos Natuur, de Algemene Vereniging Inlands Hout, de Unie van Provinciale Landschappen, de Unie van Bosgroepen, de Stichting Bos en Hout, het Platform Nederlands Hout, de Stichting Natuur en Milieu, de Stichting Recreatie, de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging, de Vereniging van Nederlandse Rentmeesters, de ANWB en de Stichting Face), 4 provincies (Drenthe, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant) en 3 ministeries (Landbouw,

Natuurbeheer en Visserij/Economische Zaken/Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer).

Initiatief Stichting Probos

ProBos, een stichting waarin een aantal organisaties op het gebied van bos, natuur en recreatie is verenigd, nam begin 1994 het initiatief tot de opstelling van een Nederlands Bos Akkoord. Volgens de voorzitter van ProBos, ir. E. Denig, bestaat er in ons land een duidelijke behoefte de positie van het bos te versterken. Daarom is het een absolute vereiste, dat er een gemeenschappelijk vertrekpunt bestaat voor bos en bosbeleid. De ervaring leert, onder andere in Canada waar in 1992 een dergelijk akkoord tot stand is gekomen, dat het hanteren van zo'n "mission statement" een goed instrument is om intern en extern het draagvlak voor duurzame ontwikkeling van het bos te versterken.

Vier elementen

Het Nederlands Bos Akkoord bestaat uit vier delen. Het eerste deel "Onze bossen" beschrijft de betekenis van de bossen voor vijf functies: natuur, landschap, recreatie, houtvoorziening en milieu. In het tweede deel "Onze visie" wordt de opdracht van duurzaam bosbeheer vastgelegd in een aantal uitgangspunten, waarbij het perspectief van duur-

zame ontwikkeling niet alleen bepaald wordt door positief in te spelen op natuur-, milieu- en energievraagstukken in ons land, maar ook door actief bij te dragen aan de instandhouding van bossen elders in de wereld.

Het derde gedeelte is getiteld "Onze actie" en bevat twaalf concrete actiepunten, die in de komende tien jaar gerealiseerd moeten worden. Aan deze actielijst voegen de deelnemers van het Nederlands Bos Akkoord het voornemen toe, een certificeringssysteem te gaan ontwikkelen, waarin duurzaam bosbeheer het toetsingscriterium is. De verantwoordelijke ministers hebben het vierde deel "Ons beleid" getekend, waarin zij het NBA karakteriseren als een extra dimensie aan het beleid op gebied van bos, houtvoorziening en milieu.

Niet vrijblijvend

Het Nederlands Bos Akkoord is er, mede op gericht publieke aandacht te verkrijgen voor de multifunctionele betekenis van het bos en richting te geven aan de politieke discussie. Ondertekening van het NBA is geen vrijblijvend gebaar. Iedere organisatie die participeert zal in haar eigen beleid en optreden de gemeenschappelijkheid respecteren. Overheden en bouseigenaren zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor bosinstandhouding, bosherstel, bosuitbreiding en een duurzaam bosbeheer. Hieronder de tekst van het NBA.

Nederlands Bos Akkoord

Onze Bossen

Bos is een schaars en bedreigd goed in Nederland. Slechts 10%

van de landoppervlakte bestaat uit bos. Daarmee zijn wij één van de minst beboste landen in Euro-

pa. Bos is niet alleen schaars maar ook de ecologische en economische kwaliteit is onvoldoen-

de ontwikkeld. Gezien de belangrijke functies die gezonde bossen kunnen vervullen, verdient bos meer maatschappelijke en politieke aandacht. Zo zijn er tenminste vijf redenen waarom wij aan bosinstandhouding, bosherstel en bosuitbreiding prioriteit willen geven.

– Bossen vormen een cruciaal element in de natuurlijke omgeving en zijn daarmee de ruggraat van de ecologische hoofdstructuur, het samenhangend netwerk van belangrijke en duurzaam te behouden ecosystemen. In ongeveer 70.000 ha bos is de primaire functie die van *natuur*, hoewel die natuurwaarde nog zeker verbetering behoeft. Maar ook daarbuiten kent het bos natuurwaarden, die we zo moeten houden of zoveel mogelijk verbeteren.

– Bossen zijn vaak karakteristiek voor het *landschap*; het merendeel maakt dan ook deel uit van het nationaal landschapspatroon. Door hun relatieve stabiliteit in tijd en plaats vormen bossen een belangrijke drager van het landschappelijk raamwerk. Voorts hebben bossen en boslandschappen vaak een belangrijke cultuurhistorische waarde.

– Ook voor de *recreatie* zijn bossen van groot belang. Nederlanders brengen jaarlijks rond 200 miljoen bezoeken aan het bos. Als vrijetijdsactiviteit heeft bosbezoek de hoogste waardering, hetgeen de maatschappelijke betekenis van bos onderstreept. Het bos levert bovendien de grootste opvangcapaciteit voor de vrijetijdsbesteding.

– De *houtvoorziening* realiseert een duurzame jaarlijkse houtoogst van 1,3 miljoen m³. Aangezien hiermee voor nog geen 10% in de eigen houtbehoefte wordt voorzien, wordt er een te groot beroep gedaan op de schaarser worden houtbronnen elders in de we-

reld, waar houtoogst bovendien niet steeds op duurzame wijze geschiedt. De economische betekenis van hout, zoals wij dat in Nederland gebruiken, blijkt uit de bijdrage in de werkgelegenheid (ruim 50.000 personen in bosbouw, houthandel en houtverwerkende industrie) en uit de daaraan gerelateerde omzet (ruim f 14 miljard). En uiteraard zijn opbrengsten uit het bos onontbeerlijk om bosbeheer te kunnen betalen.

– Tenslotte leveren bossen een bijdrage aan de verbetering van het *milieu*. Om klimaatveranderingen te beperken wordt algemeen gestreefd naar een reductie van de CO₂-uitstoot. Bossen leggen CO₂ uit de lucht vast en zetten deze om in hout en zuurstof. Ook is hout als vernieuwbare grondstof een vervanger voor materialen die bij verwerking of gebruik veel fossiele brandstof vragen en per saldo CO₂ aan de atmosfeer toevoegen. Bovendien dragen bossen bij aan de bescherming van het grondwater en aan het terugdringen van water- en winderosie.

De centrale overheid heeft naast een sturende rol, door het bepalen van beleid en het geven van subsidie, ook verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het bosbeleid en voor het bosbeheer. Laatstgenoemde verantwoordelijkheid wordt evenzeer gedragen door andere overheden en organisaties en door bos-eigenaren. Ook daarom hebben alle betrokkenen – van overheid tot particulier, van houtindustrie tot natuurbescherming en van bosbouwer tot recreant – zich verenigd in het Nederlands Bos Akkoord.

Onze visie

Opdracht

Duurzaam Bosbeheer: een opdracht voor Nederland

Ons doel is het op lange termijn

instandhouden en ontwikkelen van het bos en het herstellen van bosccosystemen; in het belang van alle levende wezens, het scheppen van meer mogelijkheden op het gebied van economie, milieu, natuur en recreatie en voor het welzijn van huidige en toekomstige generaties.

Begrippen

– Bos is een natuurlijke levensgemeenschap van planten en dieren, waarin bomen beeldbepalend zijn.

– Bosbouw is het op deskundige wijze aanleggen, duurzaam beheren en instandhouden van bossen, gericht op een veelzijdige functievervulling.

– Duurzaam bosbeheer richt zich op het in onderling evenwicht waarborgen van de continuïteit van de maatschappelijke functies.

Doelstellingen

– Inzicht geven aan het publiek en de volksvertegenwoordiging in de nagestreefde doelen en de gehanteerde uitgangspunten en werkwijzen.

– Duurzaam instandhouden, herstellen en uitbreiden van het bestaande bosareaal in het algemeen en van karakteristieke bosccosystemen in het bijzonder.

– Bevorderen van een duurzaam bosbeheer dat – zoveel mogelijk en voor zover passend bij de maatschappelijke functie – uit de opbrengst van marktbaar producten en diensten kan worden betaald.

– Tegemoetkomen aan de groeiende vraag vanuit de samenleving naar de verschillende functies van het bos door uitbreiding van het areaal en versterking van deze functievervulling.

– Optimalisering van het kennisnetwerk door meer aandacht te schenken aan onderzoek, voorlichting en onderwijs in de bosbouw.

– Plaatsen van bosbeleid in het perspectief van duurzame ontwikkeling door positief in te spelen op natuur-, milieu- en energievraagstukken in Nederland en actief bij te dragen aan de instandhouding van bossen elders in de wereld.

Verantwoordelijkheid

Duurzaam bosbeheer: een gezamenlijke verantwoordelijkheid
Overheden en boscijbezitters zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor bosinstandhouding, bosherstel, bosuitbreiding en een duurzaam bosbeheer. Binnen de daarop gerichte bestuurlijke en financiële kaders zetten de boscijbezitters zich in voor een effectieve uitvoering van dit beleid.

Onze actie

Wij, deelnemers aan het Nederlands Bosakkoord Akkoord, verplichten ons binnen de grenzen van ieders bevoegdheden en verantwoordelijkheden, in onderlinge samenwerking en voor tenminste het komende decennium tot het volgende:

- In ons streven naar een duurzame ruimtelijke kwaliteit willen wij in de komende 25 jaar minimaal 75.000 ha bosuitbreiding realiseren, zowel in het landelijk als het stedelijk gebied. Van dit areaal krijgt 20.000 ha bos het accent natuur. In totaal streven wij voor circa 100.000 ha bos de hoofdfunctie natuur na. Uitbreiding van het bosareaal is ook noodzakelijk om te voorzien in de recreatiebehoefte en draagt bij tot de leefbaarheid van ons land, het woon- en vestigingsklimaat en de lokale economie.
- Wij willen waardevolle bossen behouden en tevens enige grote boslandschappen realiseren waarbinnen ruimte is voor natuurlijke processen.
- In samenhang met een stelsel

van zonerings- en andere sturingsmaatregelen richten wij het beheer van bossen op een zo groot mogelijke toegankelijkheid, rekening houdend met de draagkracht van zowel natuur als milieu. Ter vervulling van de recreatiefunctie zal toegankelijkheid voor het publiek regel zijn en afsluiting uitzondering.

- Wij staan voor een systeem van overheidsbijdragen (functiebeloning), dat niet alleen de recreatiefunctie bevordert maar dat ook stimulansen geeft voor andere gewenste functievervullingen.
- Wij bevorderen dat houtproductie plaatsvindt in bossen die duurzaam worden beheerd, niet alleen in Nederland maar ook in andere landen. Voor tropisch hout handelen wij op basis van het Convenant, terwijl wij voor bossen uit boreale en gematigde zones een spoedige effectuering van de Helsinki-richtlijnen nastreven.
- Wij ondersteunen beheermethoden, die het bos op duurzame wijze ontwikkelen.
- Uitgaande van een vergroting van onze verantwoordelijkheid voor het voorzien in de eigen houtbehoefte, streven wij naar het opvoeren van de houtoogst door uitbreiding van het bosareaal en door het voortbrengen van die houtsoorten en -kwaliteiten, waarnaar in Nederland vraag is. Hierbij richten wij ons op een zelfvoorzieningsgraad van 17% binnen het komende decennium.
- Wij houden het bos in stand door te stimuleren dat maatregelen tegen verdroging, verzuring en vermessing worden uitgevoerd. Voorzover deze maatregelen tot onze eigen competentie behoren, voeren we ze zelf uit. Bij de bestrijding van verdroging, verzuring en vermessing door brongerichte maatregelen hantieren wij de doelstellingen van het nationaal milieubeleid (NMP2) als uitgangspunt.

– Binnen onze milieu-opdracht ligt ook de taak om de CO₂-emissie te reduceren. In dit verband streven wij onder meer naar een groter gebruik van hout ter vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen. Ter vergroting van de CO₂-fixatie uit de lucht willen wij ook het bosareaal sterk uitbreiden.

- Als wij goed met onze bossen willen omgaan, hebben wij kennis nodig. Daarom willen wij onderzoek stimuleren, met name naar de relatie en onderlinge beïnvloeding van de verschillende functies van het bos. Hierdoor zal ook het begrip "duurzaam bosbeheer" een meer concrete invulling krijgen, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van criteria.
- Naast de bestaande organisaties en particulieren die het bos beheren is er een gezond en initiatiefvol bedrijfsleven nodig, dat bijdraagt aan een bedrijfseconomisch verantwoord bosbeheer en zorgt voor een efficiënte verwerking en duurzaam gebruik van in ons land geproduceerd hout. Hierbij speelt ook de kwaliteit van de bosarbeid een rol.
- Door samenwerking in onze communicatie en door vergroting van ons maatschappelijk draagvlak willen wij de identiteit versterken van bos en van een bosbeheer dat stoelt op de vaste vijfhoek; recreatie, natuur, natuurproductie, landschap, en milieu.

Tenslotte willen wij, deelnemers aan het Nederlands Bos Akkoord, de ontwikkeling nastreven van een certificeringssysteem met beeldmerk, waarin duurzaam bosbeheer het toetsingscriterium is. Dit beeldmerk kan gebruikt worden om aan te geven dat duurzaam bosbeheer de basis vormt voor de uitvoering van de desbetreffende bosfunctie.